

Appendices

Mijn Gender Wiens Zorg: Onderzoek naar de toename in en veranderingen van de vraag naar transgenderzorg.

Appendix A: Verantwoording methode hoofdstuk 1

Methodologie

Voor deze deelstudie werd een narratieve review uitgevoerd. Een narratieve review beschrijft wat eerder gepubliceerd is over een bepaald onderwerp en welke vragen op basis van de literatuur nog onbeantwoord zijn, en helpt om blinde vlekken te identificeren (Ferrari, 2015). Narratieve reviews zijn bij uitstek geschikt om onderwerpen op een bredere manier te benaderen (Baethge, Goldbeck-Wood, & Mertens, 2019). Deze bredere benadering sluit aan bij de interdisciplinaire benadering van ons onderzoek.

We zochten naar publiek beschikbare datasets en publicaties over de populatie transgender personen en/of de vraag naar transgenderzorg in Nederland. Wij onderzochten openbaar beschikbare datasets en artikelen tot het jaar 2022 en maakten daarbij gebruik van een combinatie van kernwoorden in titels en abstracts als leidraad, het doorzoeken van referentielijsten van andere artikelen, handmatige zoekopdrachten en overleg met onze klankbordgroep. Artikelen die voldeden aan de relevantiecriteria (zie Appendix) werden beoordeeld, gecategoriseerd, geanalyseerd op inhoud en studieopzet en werden geïncludeerd in de definitieve dataset en besproken met onze klankbordgroep, projectpartners en opdrachtgever. Op basis van de adviezen werd onder andere besloten om publicaties uit de jaren 1980-2000 niet op te nemen, en stelden we vast dat een analyse van de openbare cijfers van de Nederlandse Zorgautoriteit (Open DIS) buiten de scope van dit onderzoek valt. Omdat we verschillende longitudinale studies bespreken die na 2000 werden gepubliceerd, is er in sommige studies wel sprake van data voor deze periode. In totaal werden publicaties op basis van zeven datasets in de analyse meegenomen en systematisch beschreven aan de hand van bron, type dataset, jaar, publicatie, methode, definitie van transgender, (absolute en relatieve) aantallen transgender personen en sub-identiteiten. Daarnaast noteerden we opvallende conclusies van de auteurs en opmerkingen van het onderzoeksteam.

Analytisch kader: best practices voor inclusieve dataverzameling

We hebben de studies allereerst bestudeerd aan de hand van actuele aanbevelingen en *best practices* voor inclusieve dataverzameling. We focussen op metingen van gender en sekse, en de *best practices* om dergelijke metingen op te nemen in (bevolkings-) enquêtes om transgender respondenten correct te identificeren. Het verzamelen van data over sekse en gender is gebruikelijk in bevolkingsstudies, gezondheidsonderzoek of andere administratieve gegevensverzamelingen. De methoden die gebruikt worden om deze gegevens te verzamelen benaderen sekse en gender vaak als binair (man of vrouw) en als synoniemen van elkaar. Het zijn ook deze gegevens die vervolgens worden gebruikt om beter te kunnen informeren wat passende en noodzakelijke, aan gender of geslacht verbonden zorg is. Deze binaire maatstaven maken genderidentiteiten die buiten het binaire vallen onzichtbaar (National Academies of Sciences, Engineering, & Medicine, 2022). Wij verstaan onder inclusieve en nauwkeurige dataverzameling dus methoden die op basis van zelf-identificatie ernaar streven het volledige spectrum van genderidentiteiten op te vangen, inclusief diegene die binaire categorisering uitdagen.

Richtlijnen en toolkits om seksuele oriëntatie en genderidentiteit te meten, bestaan al langer, zoals onder andere het rapport over *best practices* in het meten van transgender en andere gender-diverse identiteiten van *The Williams Institute* (een multidisciplinair deskundigenpanel dat bekend staat als de Gender Identity in U.S. Surveillance (GenIUSS) Group) uit 2014 aan toont (The GenIUSS Group, 2014). Omdat terminologie en definities in het veld van transgender studies echter blijven evolueren, is het belangrijk om de meest recente aanbevelingen voor inclusieve dataverzameling aan te halen. Er is geen standaard-richtlijn die voor alle onderzoekscontexten en bevolkingsstudies inzetbaar is, maar we kunnen in ieder geval één belangrijk aandachtspunt identificeren.

Eén belangrijk aandachtspunt is het gebruik van zelfrapportage in het verzamelen van data met betrekking tot genderidentiteit, waarmee de zelfidentificatie van de deelnemers wordt gerespecteerd (Cameron & Stinson, 2019) en misclassificatie wordt vermeden (Lagos & Compton, 2021). Bovendien kan het ontbreken van de mogelijkheid tot zelfrapportage bijdragen tot het onzichtbaar maken van transgender personen (Broussard, Warner, & Pope, 2018).

Het tweede belangrijk aandachtspunt is de implementatie van de tweestaps-methode in het meten van genderidentiteit. Deze wordt door transgender personen aanbevolen (Suen et al., 2020) en door onderzoek ondersteund (The GenIUSS Group, 2014; Lagos & Compton, 2021; Lowik et al., 2022; National Academies of Sciences, Engineering, & Medicine, 2022). Met deze methode wordt in twee stappen 1) de huidige genderidentiteit en 2) het bij de geboorte toegekende geslacht bevestigd. Een diverse reeks aan antwoordmogelijkheden worden ter beschikking gesteld, en er wordt op een transparante manier beschreven waarom welke dimensie van identiteit wordt bevestigd (Suen et al., 2020).

Figuur 1. Overzicht data met betrekking tot transgender personen en vraag naar transgenderzorg

Bron	Sampling	Jaar	Timespan	Methode	Conceptualisering van transgender	Steekproef
Rutgers, Seks onder je 25e, 2017	Populatie onder 25	2017	Punctual	Survey	Proxy: bevestiging over transgendergevoelens	20.500 jongeren algemene bevolking
Kuyper & Wijsen, 2014	Population-wide	2014	Punctual	Survey	Proxy: Ervaren incongruentie of ambivalentie mbt gender en daarbij "dislike of the natal female/male body", medische behandeling willen	8064 personen algemene bevolking
CBS- data	Population-wide	1985-2018	Longitudinal	Count of legal gender marker change	Proxy: aanpassing juridisch geslacht	5820 trans personen
Studentenmonitor	Populatie in hoger onderwijs	2019-2022	Longitudinal	Survey	zelf-determinatie, tweestappen methode en in "transitie naar gewenst geslacht"	jaarlijks tussen 41 en 117 trans personen
Kwartiermaker Transgenderzorg	op basis van zorgvraag en aanbod	2018-2022	Longitudinal	navraag bij zorgverleners	proxy: aantallen van aanmeldingen bij gendercentra, en dus op personen met een zorgvraag	nvt.
Wiepjes et al., 2018	op basis van zorgvraag	1972-2015	Longitudinal	retrospectieve op medische dossiers VUmc	proxy: volgens geboortegeslacht en diagnose/indicatiestelling	3838 trans personen
Arnoldussen et al., 2019	op basis van zorgvraag, jongeren	2000-2016	Longitudinal	retrospectieve op medische dossiers VUmc	proxy: genderdysforie op basis van psychologische vragenlijsten	1072 trans jongeren

Referenties

Arnoldussen, M., Steensma, T. D., Popma, A., van der Miesen, A. I. R., Twisk, J. W. R., & de Vries, A. L. C. (2020). Re-evaluation of the Dutch approach: are recently referred transgender youth different compared to earlier referrals? *European Child & Adolescent Psychiatry*, 29(6), 803–811. <https://doi.org/10.1007/s00787-019-01394-6>

Baethge, C., Goldbeck-Wood, S. & Mertens, S. (2019). SANRA—a scale for the quality assessment of narrative review articles. *Research Integrity and Peer Review*, 4(5). <https://doi.org/10.1186/s41073-019-0064-8>

Beusekom, G. van en L. Kuyper (2018). LHBT-monitor 2018. De leefsituatie van lesbische, homoseksuele, biseksuele en transgender personen in Nederland. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Broussard, K. A., Warner, R. H., & Pope, A. R. (2018). Too many boxes, or not enough? Preferences for how we ask about gender in cisgender, LGB, and gender-diverse samples. *Sex Roles*, 78(9), 606-624.

Cameron, J. J., & Stinson, D. A. (2019). Gender (mis)measurement: Guidelines for respecting gender diversity in psychological research. *Social and Personality Psychology Compass*, 13:e12506. <https://doi.org/10.1111/spc3.12506>

CBS, Centrum voor Beleidsstatistiek (2018). Transseksuelen in Nederland, 1995-2018. Rapport door: Evelien Ebenau en Wouter van Aniel. Transseksuelen in Nederland, 1995-2018 (cbs.nl)

de Graaf, H., van den Borne, M., Nikkelen, S., Twisk, D. en Meijer, S. (2017). Seks onder je 25e 2: Seksuele gezondheid van jongeren in Nederland anno 2017. Rutgers/Soa Aids Nederland. Delft: Eburon.

Ferrari, R. (2015). Writing narrative style literature reviews. *Medical Writing*, 24(4), 230-235. DOI: [10.1179/2047480615Z.000000000329](https://doi.org/10.1179/2047480615Z.000000000329)

Huijnk, W., Damen, R., en L. van Kampen (2022). LHBT-monitor 2022. De leefsituatie van lesbische, homoseksuele, biseksuele en transgender personen in Nederland. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Kuyper, L. (2017). *Transgender personen in Nederland*. Sociaal en Cultureel Planbureau.

Kuyper, L., & Wijsen, C. (2014). Gender identities and gender dysphoria in the Netherlands. *Archives of Sexual Behavior*, 43, 377–385. <https://doi.org/10.1007/s10508-013-0140-y>

Lagos, D., & Compton, D. (2021). Evaluating the use of a two-step gender identity measure in the 2018 General Social Survey. *Demography*, 58(2), 763–772. <https://doi.org/10.1215/00703370-8976151>

National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine. (2022). *Measuring sex, gender identity, and sexual orientation*. The National Academies Press. <https://doi.org/10.17226/26424>.

Nederlandse Zorgautoriteit. (2022). *Open data van de Nederlandse Zorgautoriteit* [Dataset]. www.opendisdata.nl

Suen, L. W., Lunn, M. R., Katuzny, K., Finn, S., Duncan, L., Sevelius, J., Flentje, A., Capriotti, M. R., Lubensky, M. E., Hunt, C., Weber, S., Bibbins-Domingo, K., & Obedin-Maliver, J. (2020). What sexual

and gender minority people want researchers to know about sexual orientation and gender identity questions: A qualitative study. *Archives of sexual behavior*, 49(7), 2301–2318.
<https://doi.org/10.1007/s10508-020-01810-y>

The GenIUSS Group. (2014). *Best practices for asking questions to identify transgender and other gender minority respondents on population-based surveys*. J.L. Herman (Ed.). The Williams Institute. url: <https://williamsinstitute.law.ucla.edu/publications/geniuss-trans-pop-based-survey/>

Wiepjes, C. M., Nota, N. M., de Blok, C. J., Klaver, M., de Vries, A. L., Wensing-Kruger, S. A., ... & den Heijer, M. (2018). The Amsterdam cohort of gender dysphoria study (1972–2015): trends in prevalence, treatment, and regrets. *The Journal of Sexual Medicine*, 15(4), 582-590.

Appendix B: Verantwoording methode hoofdstuk 3

Focusgroepen bieden diepgaande en verbredende inzichten

De derde deelstudie had tot doel om verschillende betrokkenen bij het thema transgenderzorg te spreken en vanuit deze verschillende perspectieven meer inzicht te krijgen in de veranderende vraag naar transgenderzorg. Hierbij lag de nadruk op stemmen van transgender en non-binaire personen, zoals ook de titel van de studie aankondigde: “Mijn gender, wiens zorg?”. Daarnaast zijn ook perspectieven van zorgprofessionals en van ouders van trans kinderen meegenomen. 102 deelnemers werkten in 18 aparte, digitale focusgroepgesprekken mee aan dit onderzoek.

Focusgroepen zijn bijzonder geschikt om ervaringen en attitudes ten aanzien van een specifiek thema of fenomeen te verkennen. Deze groepsgesprekken bieden de ruimte om samen te discussiëren en toekomstperspectieven te creëren (Warr, 2005). Bovendien kunnen er waardevolle inzichten worden gewonnen uit de interacties tussen de deelnemers. In opzet en rapportage van deze deelstudie volgden we de COREQ-criteria voor kwalitatief onderzoek (Tong et al., 2007). De keuzes in de hieronder beschreven opzet zijn gemaakt op basis van theorie en methodologie van focusgroepen als beschreven door onder andere Bohnsack (2004), Finch & Lewis (2003), Mortelmans (2013) en Sim & Waterfield (2019). Het onderzoeksvoorstel, de toestemmingsformulieren en een gedetailleerd datamanagement plan werden beoordeeld en goedgekeurd door de Ethische Toetsingscommissie Rechtsgeleerdheid en Managementwetenschappen, Radboud Universiteit, met de referentie EACLM: 2022.07.

De overkoepelende onderzoeksvragen van het project zijn vertaald naar concrete vragen voor de deelnemers in de verschillende focusgroepen. We wilden verdiepend en verbredend inzicht krijgen in volgende domeinen:

- Factoren in ontwikkeling en ontdekking van genderidentiteit
- Factoren om al dan niet naar transgenderzorg te gaan
- Evaluatie en ervaringen in de huidige (transgender)zorg, wensen voor verbetering van de zorg in de toekomst.

Aandacht voor participatie van de doelgroep op meerdere niveaus

In lijn met recente publicaties (o.a. Hendrickson et al., 2020); Vincent, 2018) en richtlijnen voor onderzoeksbeleid vanuit de *European Professional Association for Transgender Health* (EPATH, 2019) over onderzoek met de transgender gemeenschap werd in deze kwalitatieve deelstudie gekozen voor een participatieve onderzoeksopzet waarin transgender personen zelf centraal stonden. Lange tijd werd er vooral onderzoek gedaan *naar* of *over* transgender personen, zonder samen te werken *met* de doelgroep. Het is van belang om in onderzoek met een gemarginaliseerde doelgroep leden van de gemeenschap zelf te betrekken: op deze manier wordt de kans vergroot op goede afstemming van het onderzoek met de behoeften van de doelgroep (Veale et al., 2022). Daarnaast zorgen samenwerkingen voor beter inclusief taalgebruik, betere vertaling van onderzoek op beleidsniveau, en minder misvattingen over de doelgroep (Deutsch, Radix, & Reisner, 2016; Misiolek & Kattari, 2020). De participatieve onderzoeksopzet is in deze deelstudie als volgt vormgegeven:

- **Onderzoekers:** Twee van de uitvoerende onderzoekers zijn non-binair, en brengen naast hun academische expertise ook hun ervaringsdeskundigheid in het onderzoek.
- **Klankbordgroep:** Een klankbordgroep bestaande uit ervaringsdeskundigen en belangenvertegenwoordigers (o.a.: Transgender Netwerk Nederland, Transvisie, Trans United Europe, NNID en Steunpunt Gendervragen) gaf meerdere keren feedback op het onderzoek en hielp bij het opzetten van deze deelstudie. In de voorbereiding van de focusgroepen hadden we bovendien meerdere consultaties met leden van de transgender gemeenschap.

- **Gespreksleiders:** Om de betrokkenheid bij dit project te vergroten, werkten we tegen vergoeding samen met gespreksleiders vanuit de transgender gemeenschap en uit de medische sector. De onderzoekers namen tijdens de groepsgesprekken observerende positie in. Voor alle doelgroepen werd een gespreksleider gevonden die zelf ook tot deze groep behoort, of een bijzondere affiniteit met de groep heeft. Zo werd de focusgroep voor personen met een beperking, ook gemodereerd door een trans persoon met een beperking, en de focusgroep met zorgprofessionals door een psycholoog. De gespreksleiders waren deskundig op het gebied van gesprekstechnieken en ontvingen een uitgebreide briefing en training door het onderzoeksteam.

Praktische opzet

Om de veranderlijke situatie gerelateerd aan corona-maatregelen tegemoet te komen, en om de drempel tot deelname aan het onderzoek te verlagen, kozen we voor digitale focusgroepen via Zoom. Voorafgaand aan de focusgroep ontvingen alle deelnemers een document ter voorbereiding, met o.a. afspraken rond vertrouwelijkheid, het opzet van een *safe(r) space*, praktische en technische informatie, en het draaiboek van de focusgroepen. Ook het toestemmingsformulier werd van tevoren digitaal met de deelnemers gedeeld. Alle deelnemers ontvingen na afloop van de focusgroep een kleine vergoeding.

De focusgroepen met transgender personen werden homogeen en op basis van eigen voorkeur ingevuld. Deze keuze werd gemaakt om recht doen aan de diversiteit binnen de transgender gemeenschap en tevens om een veilige omgeving te creëren waarin deelnemers ervaringen kunnen delen die herkenbaar zijn voor andere gespreksdeelnemers met een vergelijkbare ervaring. In onderstaande tabel staat een overzicht van de verschillende focusgroepen:

Overzicht focusgroepen met transgender personen	Overzicht focusgroepen met andere betrokkenen
<ul style="list-style-type: none"> • Jongeren (16-21 jaar) • Focusgroep in het Engels • Volwassenen op wachtlijst • Volwassenen na zorgtraject • Volwassenen die bewust niet kiezen voor een zorgtraject • Trans personen met een beperking • (Iets) oudere transgender personen (55+) • Trans personen van kleur • Volwassenen tijdens zorgtraject • Trans personen betrokken in activisme • Trans personen met een LVB 	<ul style="list-style-type: none"> • Zorgprofessionals psychologen/psychiaters direct betrokken • Zorgprofessionals direct betrokken • Zorgprofessionals direct betrokken (extra groep) • Zorgprofessionals indirect betrokken • Zorgprofessionals in het Engels • Ouders/ verzorgers van kinderen • Docenten basis- en voortgezet onderwijs

De focusgroepen begonnen met een welkomstwoord, waarin het draaiboek werd doorgenomen, en de afspraken over vertrouwelijkheid en toestemmingsformulier werden herhaald. Daarop volgde een voorstelronde met een warm-up vraag, om elkaar te leren kennen. Voor de bespreking van de drie hoofdvragen werden steeds ongeveer 20 minuten gepland. De drie hoofdvragen werden in elke groep via de applicatie Mentimeter (www.mentimeter.com) geprojecteerd, waarna deelnemers hun initiële reactie anoniem konden delen. Op deze manier kregen alle deelnemers de tijd om even over de vraag na te denken. Vervolgens modereerde de gespreksleider de discussie op basis van deze initiële

reacties. Na afloop van het groepsgesprek bleven de gespreksleider en onderzoeker nog aanwezig in de Zoom, om de mogelijkheid te bieden om na te praten. De deelnemers kregen ook de mogelijkheid van nazorg in een persoonlijk gesprek met een psycholoog aangeboden.

Werving en zelfselectie van deelnemers

Tussen april en juni 2022 werden deelnemers voor de studie *“Mijn Gender, wiens zorg?”* geworven. Een eigen onderzoekswebsite (www.mijngenderwienszorg.nl), en een Instagram pagina zorgden ervoor dat het onderzoek makkelijk digitaal kon gedeeld worden. Om zorgverleners en personen zonder toegang tot digitale media te bereiken, werden flyers verdeeld en stickers geplakt. Alle ons bekende belangenorganisaties en activistische organisaties werden digitaal en/of per post benaderd, evenals alle zorgverstrekkers van transgenderzorg die in 2022 op de website transgenderwegwijzer.nl waren opgenomen. Centrale en decentrale zorginstellingen werden verzocht om de oproep tot deelname intern in het team van zorgprofessionals te delen, alsook om flyers beschikbaar te maken voor cliënten. Verschillende belangenorganisaties deelden de oproep tot deelname. Er werd tweetalig geworven, in het Nederlands en Engels, om ons bereik te vergroten en het onderzoek inclusiever en toegankelijker te maken. Voor de voorbereiding, werving en uitvoering van de focusgroep met transgender personen met een licht verstandelijke beperking (LVB), werkten we samen met een expert op dit specifieke kruispunt.

De verschillende soorten focusgroepen waren gebaseerd op de relatie van personen ten aanzien van de transgenderzorg. Geïnteresseerden konden zelf aangeven in welke focusgroep zij zouden passen voor deelname. Afbeelding 1 geeft een indruk van deze zelf-selectieprocedure, waarbij deelnemers één tot maximaal drie voorkeuren konden aangeven. Op basis van de kenmerken van een deelnemer (zoals genderidentiteit op basis van zelf-identificatie) en diens voorkeuren, werd een indeling voor de verschillende focusgroepen gemaakt. Er was een grote diversiteit zichtbaar in de zelf-identificatie van genderidentiteit, wat het belang voor mogelijkheid tot zelf-identificatie onderstreept (zie deelstudie 1). Data werden vastgelegd na het invullen van beschikbaarheid.

Afbeelding 1. Invulscherm voorkeuren focusgroepen

Nederlands ▾

Ik ben een transgender persoon of ouder/verzorger van een transgender persoon en identificeer me het meest met deze groep(en):

Je kan maximum 3 groepen selecteren door ze naar de vakken aan de rechterkant te slepen.

Items	Hier herken ik me in:
Jongeren (16-21 jaar)	
Volwassenen (21+) op wachtlijst	
Volwassenen (21+) tijdens zorgtraject	
Volwassenen (21+) na zorgtraject	
Volwassenen die niet aan een zorgtraject kunnen beginnen	
Volwassenen die bewust niet kiezen voor een zorgtraject	
Ouders van kinderen op wachtlijst	
Ouders van kinderen in zorg/ na zorg	
(iets) oudere transgender personen (55+)	
Trans personen betrokken in activisme	
Trans personen van kleur	
Trans personen met een beperking	
Mensen met LVB	
andere, namelijk:	

Analyse en interpretatie van de uitkomsten

De focusgroepen werden door externe bureaus getranscribeerd. De ruwe data werden op een beveiligde server opgeslagen. Leden van het onderzoeksteam hebben de data op misinterpretatie of onduidelijkheden gecontroleerd, en de data geanonimiseerd. Om de anonimiteit van de deelnemers te bewaren, worden leeftijd, genderidentiteit en andere persoonlijke kenmerken niet vermeld in dit rapport, en werken we met schuilnamen. Bij citaten wordt naast de schuilnaam wel steeds de specifieke focusgroep vermeld.

We baseren ons in onze analyse op reflexieve thematische analyse zoals beschreven door Braun & Clarke (2006) en Braun et al. (2019). Thema's reflecteren patronen van gedeelde betekenis en betekenisgeving rondom een concept of een idee. Thema's worden uit de data geïdentificeerd in interactie met de onderzoeksvragen en theoretische achtergrondkennis (zie deelstudie 2). De achtergrond, ervaring en positionaliteit van de onderzoekers speelde hier eveneens een rol in (Braun et al., 2019). Met behulp van de kwalitatieve onderzoeks-software Atlas.ti werden alle transcripten gecodeerd, en in meerdere rondes werden door de onderzoekers thema's geïdentificeerd en verder uitgewerkt.

Voor het rapport selecteerden we thema's en onderdelen van thema's die het vaakst aan bod kwamen met oog op beantwoording van de onderzoeksvragen. Als kwalitatieve focusgroep-studie beoogt deze

deelstudie niet om te kwantificeren of te veralgemenen. Desalniettemin kunnen we vaststellen dat bepaalde thema's vaker aan bod kwamen dan andere. Aangezien er minder focusgroepen met zorgprofessionals en naasten plaatsvonden (6 tegenover 11 focusgroepen), komen deze ook minder aan bod in de analyse maar worden wel apart gerapporteerd.

Het analyseproces omvatte de volgende stappen:

- **Vertrouwd worden met de data.** De transcripten van de focusgroepen werden gelezen en herlezen, de video opnames werden herbekeken. Dit bracht eerste analytische inzichten teweeg.
- **Initiële open codes genereren.** Met behulp van de kwalitatieve onderzoeks-software Atlas.ti codeerden we de transcripten op een inductieve manier met focus op de onderzoeksvragen volgens het reflexieve en iteratieve proces van thematische analyse (Braun et al., 2019). Iedere focusgroep werd hierin door meerdere leden van de onderzoeksgroep bekeken. Op basis hiervan konden we codes die inhoudelijk bij elkaar aansloten groeperen.
- **Thema's identificeren.** In een iteratief proces werd binnen het onderzoeksteam potentiële thema's besproken, vastgelegd en beschreven.
- **Thema's uitwerken.** Deze thema's werden in het rapport weergegeven volgens de relevantie voor de drie onderzoeksvragen, alsook in thema's die over de onderzoeksvragen aanwezig waren.

Beschrijving van de deelnemers

De studie wekte veel interesse: Ruim 230 geïnteresseerden reageerden op de oproep tot deelname. Geïnteresseerde deelnemers kregen een mail waarin zij hun beschikbaarheid konden doorgeven. De meest geschikte datum werd per focusgroep gekozen. Omwille van deze planningsredenen konden niet iedereen bij een focusgroep aanwezig zijn. Er waren mensen die de datumprikker niet invulden, of op het laatste moment verhinderd waren. Een viertal geïnteresseerden kon niet deelnemen vanwege hun leeftijd (jonger dan 16 jaar) of geografische locatie (woonachtig buiten Nederland). Uiteindelijk hebben 102 personen deelgenomen aan de focusgroepen. De leeftijd van de deelnemers ligt tussen 16 en 75 jaar. De 18 focusgroepen vonden plaats tussen juni en september 2022, en duurden 1,5 tot 2 uur. Er waren twee tot maximaal twaalf deelnemers aanwezig per groep. Naast de aanwezige deelnemers was er bij elke focusgroep een gespreksleider en een onderzoeker aanwezig. In totaal waren er 70 deelnemers aan de focusgroepen met transgender personen, en 32 deelnemers waren zorgprofessionals, ouders van trans kinderen en docenten. Een aantal van deze personen was zelf ook transgender, wat betekent dat in deze groepen deels ook het perspectief van ervaringsdeskundigheid aanwezig is. De focusgroep met docenten wordt in dit rapport niet besproken omdat de deelnemers in deze groep een ander profiel hadden dan oorspronkelijk beoogd. Het was namelijk de bedoeling om binnen deze groep met docenten lager- en middelbaar onderwijs te spreken. Echter waren de vier aanmeldingen allen van LHBTQIA+ personen die onderwijs of trainingen rondom thema's gender- en seksuele diversiteit gaven. Hun inbreng is niet in overeenstemming met de groep die initieel voorzien was en daarom niet in dit rapport meegenomen. Zonder deze groep is in totaal de data van 17 focusgroepen verwerkt met 98 deelnemers.

Graag willen we ook aandacht besteden aan personen die niet in het onderzoek geïnccludeerd zijn. Deze stemmen zijn niet willekeurig afwezig (MNAR, *missing not at random*). Omwille van logistieke redenen, namelijk het vinden van een datum waarop zo veel mogelijk deelnemers per focusgroep beschikbaar zijn, konden we niet iedere geïnteresseerde persoon spreken. Verschillende personen hebben beslist om toch niet deel te nemen, waren verhinderd of waren zonder nadere toelichting niet aanwezig. Het is belangrijk om op te merken dat deze doelgroepen niet toevallig ontbreken: factoren zoals het thema van het onderzoek dat voor sommige personen gevoelig ligt, de opzet van

groepsgesprek, de samenstelling van de onderzoeksgroep, en de manieren van werving kunnen ook invloed hebben op welke personen zich voor het onderzoek aanmelden.

Hierin willen we bijzondere aandacht besteden aan een belangrijke subdoelgroep die niet afzonderlijk aan het woord is in dit rapport: initieel planden we ook een focusgroep met personen die geen toegang tot zorg konden krijgen. Daarmee bedoelen we o.a. personen die geen zorgverzekering hebben, personen die bij een expertisecentrum hebben gelopen maar niet de vereiste indicatiestelling kregen, en personen die omwille van co-morbiditeiten (nog) geen toegang tot genderbevestigende zorg kregen. Er waren te weinig aanmeldingen om deze groep door te laten gaan (de aanmeldingen die er waren hadden ook andere opties voor een focusgroep aangegeven, waarvoor ze zijn uitgenodigd). Mogelijk omdat we deze personen slecht hebben kunnen bereiken.

Referenties

- Bohnsack, R. (2004). Group discussions and focus groups. In Flick, U., von Kardorff, E. & Steinke, I. (Eds.), *A Companion to Qualitative Research* (pp. 214-220). SAGE Publications.
<https://doi.org/10.1177/136078040601100305>
- Braun, V., Clarke, V., Hayfield, N. & Terry, G. (2019). Thematic analysis. In Liamputtong, P. (Ed.), *Handbook of research methods in health social sciences*. Springer Nature. https://doi.org/10.1007/978-981-10-5251-4_103
- Braun, V. & Clarke, V. (2022). Toward good practice in thematic analysis: Avoiding common problems and (be)coming a knowing researcher. *International Journal of Transgender Health*, 24(1), 1-6.
<https://doi.org/10.1080/26895269.2022.2129597>
- Deutsch, Radix, & Reisner, 2016;
- EPATH, 2019. *EPATH research policy*. European Professional Association for Transgender Health.
<https://epath.eu/epath-research-policy/>
- Finch, H., Lewis, J. & Turley, C. (2003). Focus Groups. In Ritchie, J., Lewis, J., Nicholls, C.M.N. & Ormstron, R. (Eds.), *Qualitative research practice: A guide for social science students and researchers* (2nd ed., pp. 211-239). SAGE Publications.
- Henrickson, M., Giwa, S., Hafford-Letchfield, T., Cocker, C., Mulé, N. J., Schaub, J., & Baril, A. (2020). Research ethics with gender and sexually diverse persons. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(18), 6615. doi:10.3390/ijerph17186615
- Misiolek & Kattari, 2020;
- Mortelmans
- Sim, J., & Waterfield, J. (2019). Focus group methodology: some ethical challenges. *Quality & Quantity*, 53, 3003-3022. <https://doi.org/10.1007/s11135-019-00914-5>
- Tong, A., Sainsbury, P., & Craig, J. (2007). Consolidated criteria for reporting qualitative research (COREQ): A 32-item checklist for interviews and focus groups. *International Journal for Quality in Health Care*, 19(6), 349-357. <https://doi.org/10.1093/intqhc/mzm042>
- Veale, J. F., Deutsch, M. B., Devor, A. H., Kuper, L. E., Motmans, J., Radix, A., & St. Amand, C. (2022). Setting a research agenda in trans health: An expert assessment of priorities and issues by trans and nonbinary researchers. *International Journal of Transgender Health*, 23(4), 392-408.
<https://doi.org/10.1080/26895269.2022.2044425>
- Vincent, B. W. (2018). Studying trans: recommendations for ethical recruitment and collaboration with transgender participants in academic research. *Psychology & Sexuality*, 9(2), 102-116.
<https://doi.org/10.1080/19419899.2018.1434558>

Appendix C: Verantwoording methode hoofdstuk 4

Materiaal

In WP4 is de media-aandacht voor thema's met betrekking tot transgender personen in Nederlandse klassieke en sociale media in de periode 1 januari 2011 tot 31 mei 2022 geanalyseerd. Er is voor deze periode gekozen omdat in LexisNexis vanaf 2011 een toename zichtbaar was in het aantal nieuwsberichten in Nederlandse kranten, ten opzichte van de jaren ervoor. Omdat er ook tijdens het uitvoeren van het onderzoek veel media-aandacht was voor thema's met betrekking tot transgender personen, is besloten om zoveel mogelijk maanden uit 2022 mee te nemen in de analyses. Het laatste meegenomen krantenbericht dateert van 31 mei 2022 en de laatste meegenomen tweet dateert van 29 juni 2022.

Klassieke media. Een eerste belangrijke, methodologische stap in kwantitatieve media-analyses is het aanleggen van een corpus (Neuendorf, 2017). Voor het aanleggen van een corpus met berichten uit klassieke media, i.e., krantenberichten, is gebruik gemaakt van de database NexisUni. Voor het vinden van relevante krantenberichten zijn de volgende zeventien zoektermen vastgesteld: *transgender**, *transseks**, *transman**, *“trans man”**, *transvrouw**, *“trans vrouw”**, *“gender dysf”**, *genderdysf**, *“trans perso”**, *transperso**, *crossdress**, *travestie**, *non-binair**, *nonbinair**, *“non binair”**, *genderqueer*, *genderincongruent**. De zoektermen is grotendeels gebaseerd op de zoektermen uit Mediamonitor 2020 (Transgender Netwerk Nederland, 2021), waarbij rekening wordt gehouden met verschillende termen en schrijfwijzen (e.g., wel/geen spaties en meervoud). Alle zoektermen zijn vervolgens apart van elkaar gecontroleerd op aantal zoekresultaten in NexisUni. Voor de analyses selecteerden we krantenberichten uit de vijf meest prominente nationale kranten van Nederland, namelijk *NRC Handelsblad (NRC)*, *De Volkskrant*, *Trouw*, *Algemeen Dagblad (AD)* en *De Telegraaf*, op basis van het online dagbereik van Nederlandse nieuwsplatforms (Commissariaat voor de Media, 2021).

In totaal verschenen in de periode 1 januari 2011 tot 31 mei 2022 6.054 krantenberichten. Dubbele krantenberichten en berichten die niet over thema's met betrekking tot transgender personen gingen zijn uit het corpus verwijderd, e.g., *“Die plaatopname is een travestie”*. Dit resulteerde in een definitief corpus van 5.941 krantenberichten die werden meegenomen in de analyses. Het gemiddelde aantal woorden per krantenberichten was 773,09 ($SD = 674,08$; range = 12.252). In 62,2% van de krantenberichten ($n = 2977$) waren thema's met betrekking tot transgender personen niet het hoofdonderwerp van het bericht, maar slechts bijzaak. In Tabel 1 is een overzicht gegeven van de aantallen berichten per krant

Tabel 1

Aantallen berichten per krant en krantensectie.

Kranten	Aantal berichten (%)
De Volkskrant	1741 (29,3%)
NRC	1547 (26,0%)
Trouw	1121 (18,9%)
De Telegraaf	845 (14,2%)
Algemeen Dagblad	687 (11,6%)
Totaal	5941

Om de media-aandacht voor thema's met betrekking tot transgender personen te kunnen vergelijken met krantenberichten over diversiteit in gender en seksuele oriëntatie in het algemeen, is tevens een LGBTQ-corpus aangelegd, voor dezelfde periode. Voor het vinden van relevante krantenberichten zijn de volgende zoektermen vastgesteld: *LGBT**, *lesbisch**, *lesbienne*, *“vrouwelijke*

homoseksualiteit”, *homo**, *bi**, *queer**, *“gender fluide”*, *two-spirit**, *panseksueel*, *gendervariantie*, *gendernonconformiteit*, *≠ transgender**, *≠ transseks**, *≠ transman**, *≠ “trans man*”*, *≠ transvrouw**, *≠ “trans vrouw*”*, *≠ “gender dysf*”*, *≠ genderdysf**, *≠ “trans perso*”*, *≠ transperso**, *≠ crossdress**, *≠ travestie**, *≠ non-binair**, *≠ nonbinair**, *≠ “non binair”*, *≠ genderincongruent**, *≠ bier*.

In veel landen, waaronder Nederland, wordt met het acroniem LHBTQ verwezen naar diversiteit in genderidentiteit en seksuele oriëntatie. De L, H en B in het acroniem hebben betrekking op seksuele oriëntatie en de Q in het acroniem staat voor Queer (of Questioning), i.e., iemand zonder vaststaande genderidentiteit en/of seksuele oriëntatie. De T in het acroniem staat voor transgender personen, mensen bij wie de genderidentiteit niet (volledig) overeenkomt met het biologische geslacht zoals werd toegewezen bij de geboorte. Vaak wordt transgender als paraplueterm gebruikt voor personen met een genderidentiteit die binnen het binaire kader man-vrouw valt (e.g., trans man en trans vrouw) en personen met een non-binaire identiteit. Andere letters die vaak aan het acroniem worden toegevoegd, zoals de I voor personen met een interseksuele conditie, de A voor personen die weinig tot geen seksuele aantrekkingskracht voelen tot anderen, en overige letters in de +, zijn helaas niet meegenomen in de zoektermen.

We willen benadrukken dat de LGBTQIA+ gemeenschap een zeer heterogene gemeenschap is en dat we genderidentiteit en seksuele oriëntatie beschouwen als op zichzelf staande concepten, al zijn ze aan elkaar gerelateerd (Pereira, 2009). Juist omdat het acroniem LHBTQ vaak als homogene groep wordt gezien én als zodanig wordt beschreven in de media, biedt het splitsen van de T vs. LHBQ inzicht in de mate van media-aandacht voor en manier van framing van thema’s die specifiek betrekking hebben op transgender personen, losstaand van het acroniem, als een op zichzelf staand concept.

Anders gezegd, door de T uit het acroniem LHBTQ te halen (met ≠ in de zoektermen) was het mogelijk om de media-aandacht voor thema’s met betrekking tot transgender personen in het bijzonder te kunnen vergelijken met krantenberichten over diversiteit in genderidentiteit en seksuele oriëntatie in het algemeen. Dubbele krantenberichten en berichten die niet over thema’s met betrekking tot diversiteit in genderidentiteit en seksuele oriëntatie gingen zijn uit het corpus verwijderd. Dit resulteerde in een uiteindelijk corpus van 23.055 krantenberichten. Deze berichten zijn vanwege gebrek aan tijd en middelen niet allemaal op inhoud geanalyseerd, maar wel meegenomen in het in kaart brengen van de media-aandacht.

Sociale media. Het corpus met tweets is aangelegd via de Twitter API, met het softwareprogramma Python, versie 3. Tweets konden met de Pythoncode worden verzameld binnen een aangevraagd academisch account genaamd “Recente stijging van de vraag naar transgenderzorg” (account goedgekeurd op 6 mei 2022). Voor het corpus met tweets werden dezelfde zoektermen gebruikt als voor het corpus met krantenberichten over thema’s met betrekking tot transgender personen, uitgebreid met uitsluiting van retweets, reacties op tweets, tweets met links, video's of afbeeldingen, en een filter voor tweets geschreven in het Nederlands. Een filter voor geografische gegevens leverde geen betrouwbare resultaten op, waardoor ook enkele tweets uit het Vlaamse taalgebied in het corpus terechtkwamen. Een eerste verkennende zoekopdracht leverde meer dan 90.000 tweets op. Uit een handmatige controle bleek dat de woorden 'trans' en 'queer' veel irrelevante tweets opleverden, e.g., ‘Deze muziek brengt me in een trans’, ‘Het plan van de Duitse overheid voor een *trans*-Europees netwerk van (nacht)treinverbindingen kan op veel steun rekenen vanuit de Europese onderdelen’ en Portugese tweets met straattaal ‘vooc queer’ (in plaats van ‘você quer’)). De losse woorden 'trans' en 'queer' zijn om die reden uit de zoekopdracht verwijderd. De definitieve zoekopdracht werd uitgevoerd op 14 juli 2022, waarmee 42.040 tweets werden verzameld. Dubbele tweets en irrelevante tweets werden uit het corpus verwijderd, resulterend in een definitief corpus met 39.986 tweets. Deze tweets zijn vanwege gebrek aan tijd en middelen niet allemaal op inhoud geanalyseerd, maar wel meegenomen in het in kaart brengen van de media-aandacht. Voor de meer gedetailleerde analyses van de tweets is een subsetcorpus van tweets gecreëerd. Voor het maken van het subsetcorpus werd allereerst iedere eerste tweet uit elke tien tweets uit het totale corpus geselecteerd, resulterend in xxx tweets. Vervolgens werden overgebleven dubbele tweets en ruis (e.g.,

duidelijk een tweet uit Vlaams taalgebied of een oproep voor seks) uit het subcorpus verwijderd (zie Bijlage 1 voor meer details). Dit resulteerde in een definitief subcorpus van 2896 tweets.

Procedure

Een tweede belangrijke, methodologische stap in kwantitatieve media-analyses is het ontwikkelen en valideren van een betrouwbaar codeboek, met daarin een operationalisatie van de te coderen en te analyseren variabelen (Neuendorf, 2017). Voor de krantenberichten en tweets zijn twee verschillende codeboeken ontwikkeld (zie bijlage voor de volledige codeboeken). Middels het trainen van codeurs en het organiseren van verschillende proefcodeerrondes is het codeboek opgebouwd, getoetst en geoptimaliseerd om de betrouwbaarheid te vergroten. De twee corpora met krantenberichten zijn gecodeerd door vier onafhankelijke codeurs (IP, SR, NB en VF). Het corpus met tweets is gecodeerd door twee onafhankelijk codeurs (IP en NB). Van zowel de krantenberichten als de tweets is 15%, i.e., 900 nieuwsberichten en 435 tweets, respectievelijk, dubbelgecodeerd. Dit houdt in dat twee codeurs onafhankelijk een deel van het corpus dubbelcoderen, waarna de overeenstemming tussen de twee codeurs wordt berekend. Als er voldoende overeenstemming is (Neuendorf, 2017), kunnen we concluderen dat het codeboek duidelijk en gedetailleerd genoeg is om een corpus betrouwbaar te kunnen coderen.

Variabelen

In deze studie zijn de volgende variabelen onderzocht: *media-aandacht* (totale aantallen per medium) en *framing* (op mediaberichtniveau, specifiek op thema, stance en sentiment). Als het bericht niet hoofdzakelijk ging over thema's met betrekking tot transgender personen, maar dit slechts als bijzaak werd genoemd (zie variabele focus), werd voor het coderen van thema, stance en sentiment slechts gekeken naar de tekst over thema's met betrekking transgender personen.

Media-aandacht. Allereerst is de hoeveelheid (klassieke en sociale) media-aandacht voor thema's met betrekking tot transgender personen over tijd bestudeerd, in de periode 1 januari 2011 tot mei-juni 2022. Hiervoor zijn de totale aantallen krantenberichten en tweets per jaar en per kwartaal weergegeven, waarin ook de totale aantallen krantenberichten over thema's met betrekking tot diversiteit in genderidentiteit en seksuele oriëntatie in het algemeen (LHBQ) zijn meegenomen.

Berichtkenmerken. Vervolgens werd ingezoomd op ieder krantenbericht (over thema's met betrekking tot transgender personen) en iedere tweet (uit het subcorpus van tweets). Per krantenbericht werden de volgende algemene gegevens genoteerd: titel krantenbericht, krant, datum, maand/ kwartaal/ jaar waarin de datum valt, aantal woorden en sectie in krant. Per tweet werden de volgende algemene gegevens genoteerd: datum, maand/ kwartaal/ jaar waarin de datum valt, aantal likes, aantal replies, aantal retweets. Door van ieder mediabericht het jaar, het kwartaal de maand van de publicatiedatum te noteren, was het mogelijk om op verschillende niveaus in te zoomen voor mogelijke veranderingen na verloop van tijd.

Thema's. In de eerste proefcodeerronde van 150 krantenberichten kwamen 24 verschillende thema's naar voren die werden bediscussieerd, samengevoegd (of juist gesplitst) en herzien. De procedure van meerdere rondes proefcoderen resulteerde in 12 definitieve thema's voor het coderen van de krantenberichten (zie Tabel 2). Voor het coderen van thema's in de krantenberichten was de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid tussen codeurs SR en VF adequaat, $\kappa = .72$, $p < .001$, evenals de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid tussen codeurs SR en NB, $\kappa = .70$, $p < .001$. Voor het coderen van de tweets is hetzelfde codeboek gebruikt als basis. Na een proefcodeerronde met 100 tweets werd het thema *Discriminatie en Geweld* gesplitst in de twee thema's *Discriminatie en Geweld* en *Humor*, werden de thema's *Persoonlijk Verhaal* en *Liefde en Relatie* samengevoegd tot *Persoonlijk*, en werden de thema's *Daily Hype* en *Onduidelijk* toegevoegd. Dit resulteerde in 14 definitieve thema's voor het

coderen van de tweets (zie Tabel 3). Voor het coderen van thema's in de tweets was de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid tussen IP en NB adequaat, $\kappa = .77$, $p < .001$.

Tabel 2

Operationalisatie van thema's in de klassieke media.

Thema	Operationalisatie
Wet- en regelgeving Emancipatie	Over huidige (of aangekondigde wijzigingen in) wet- en regelgeving
Taal	Over het streven naar gelijke rechten, zelfstandigheid, eerlijke maatschappelijke verhoudingen voor en/of door de transgendergemeenschap
Zorg	Over voornaamwoorden, genderneutrale woorden, taalontwikkelingen, transgender definities/termen
Sociale normen	Over psychische, medische, somatische zorg voor transgender personen, zorgvraag en mogelijkheden transgenderzorg
Representatie	Over maatschappelijke acceptatie, rollen en verwachtingen, inrichting en andere ontwikkelingen in de maatschappij
Buitenland	Over de representatie van transgender personen in literatuur, films en series, tv-programma's, theater, kunst, muziek, sport en evenementen
Debat	Over thema's met betrekking tot transgender personen in het buitenland, zonder directe relatie met Nederland
Discriminatie en geweld	Over het bevragen of bediscussiëren van genderidentiteit, vaak vanuit een wetenschappelijk of beroepsmatige functie
Persoonlijk verhaal	Over transgender personen die het slachtoffer zijn van geweld of discriminatie
Liefde en relatie	Een persoonlijke verhaal of ervaring van een transgender persoon
Religie	Een persoonlijke verhaal of ervaring van iemand die dichtbij een transgender persoon staat, e.g., ouders, vrienden, familie, partner
	Over de positie van transgender personen binnen een religie

Tabel 3

Operationalisatie van thema's in de sociale media.

Thema	Operationalisatie
Wet- en regelgeving Emancipatie	Over huidige (of aangekondigde wijzigingen in) wet- en regelgeving
Taal	Over het streven naar gelijke rechten, zelfstandigheid, eerlijke maatschappelijke verhoudingen voor en/of door de transgendergemeenschap
Zorg	Over voornaamwoorden, genderneutrale woorden, taalontwikkelingen, transgender definities/termen
Sociale normen	Over psychische, medische, somatische zorg voor transgender personen, zorgvraag en mogelijkheden transgenderzorg
Representatie	Over maatschappelijke acceptatie, rollen en verwachtingen, inrichting en andere ontwikkelingen in de maatschappij
Buitenland	Over de representatie van transgender personen in literatuur, films en series, tv-programma's, theater, kunst, muziek, sport en evenementen
	Over thema's met betrekking tot transgender personen in het buitenland, zonder directe relatie met Nederland

Debat	Over het bevragen of bediscussiëren van genderidentiteit, vaak vanuit een wetenschappelijk of beroepsmatige functie
Discriminatie en geweld	Over transgender personen die het slachtoffer zijn van geweld of discriminatie
Humor en grappen	Grappen over geslacht, gender of seksuele oriëntatie
Persoonlijk, liefde en relatie	Een persoonlijke verhaal of ervaring van een transgender persoon (of van iemand die dichtbij een transgender persoon staat, e.g., ouders, vrienden, familie, partner)
Religie	Over de positie van transgender personen binnen een religie
Daily hypes	Trends of hashtags op sociale media
Onduidelijk	Het thema is onduidelijk

Houding. Voor ieder krantenbericht werd de houding van de auteur/ zender van het mediabericht ten opzichte van transgender personen gecodeerd, ook wel stance genoemd. De operationalisering van houding is gebaseerd op de studie van Mollema et al. (2015), en middels proefcodeerrondes aangepast op het huidige corpus. Dit resulteerde in drie codeercategorieën voor de variabele stance (zie Tabel 4). Een krantenbericht werd als *positief* gecodeerd wanneer het nieuwsbericht *achter de transgendergemeenschap staat of deze stimuleert*. Een bericht werd als *ook als positief* gecodeerd als een bericht bezorgdheid en/of kritiek uitte vanuit de transgendergemeenschap of mensen die de transgendergemeenschap steunen tegenover transgenderkwesties. Een bericht werd als *neutraal* gecodeerd wanneer het onpartijdig geschreven was en zowel voorstanders als tegenstanders belichtte. Een bericht werd als *negatief tegen* gecodeerd als het woede, irritatie, minachting of kritiek op transgenderkwesties uitte. Voor het coderen van stance in de krantenberichten was de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid tussen codeurs SR en VF voldoende, $\kappa = .66$, $p < .001$, evenals de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid tussen codeurs SR en NB, $\kappa = .64$, $p < .001$. Ook voor iedere tweet werd de houding van de tweekzender ten opzichte van transgender personen gecodeerd. Voor de tweets is dezelfde operationalisatie van houding aangehouden, maar kwam het significant vaker voor dat een tweet onduidelijke inhoud had. Daarom is de categorie 'onduidelijk' toegevoegd, resulterend in vier codeercategorieën (zie Tabel 5). Voor het coderen van houding in de tweets was de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid tussen codeurs IP en NB adequaat, $\kappa = .82$, $p < .001$.

Tabel 4

Operationalisatie van houding in de klassieke media.

Houding	Operationalisatie
Positief	De inhoud van het krantenbericht suggereert dat de zender van het bericht de transgender gemeenschap en (de ontwikkeling van) transgenderthema's steunt, e.g., door het geven van een positieve mening, door het belichten van hun eigen verhaal of ervaring over het trans zijn, door het uiten van waardering van/ steun voor/ viering van (ontwikkelingen m.b.t.) de gemeenschap, zonder het tonen van kritiek of bezorgdheid vanuit de transgemeenschap. De inhoud van het krantenbericht suggereert dat de zender van het bericht achter de transgender gemeenschap en transgenderthema's staat en kritisch opkomt voor de gemeenschap, e.g., door het uiten van bezorgdheid over (ontwikkelingen m.b.t.) de belangen of rechten van de gemeenschap of door het opkomen voor de transgender gemeenschap.
Neutraal	De inhoud van het krantenbericht suggereert dat de zender van het bericht neutraal staat tegenover de transgender gemeenschap en transgenderthema's. Het nieuwsartikel neemt geen stelling in, blijft onpartijdig, of belicht zowel voorstanders als tegenstanders (i.e., het bevat meerdere stances).

Negatief De inhoud van het krantenbericht suggereert dat de zender van het bericht kritisch is op (ontwikkelingen mb.t.) de transgender gemeenschap en transgenderthema's, e.g., door het uiten van woede, bezorgdheid, irritatie of kritiek tegen de transgemeenschap.

Tabel 5

Operationalisatie van houding in de sociale media.

Stance	Operationalisatie
Negatief	De inhoud van de tweet suggereert dat de zender van de tweet tegen de transgender gemeenschap en (de ontwikkeling van) transgenderthema's is, e.g., door het uiten van kritiek op, weerstand tegen of bezorgdheid over (ontwikkelingen omtrent) de transgender gemeenschap (e.g., <i>Leuk al die #gender transitie medicatie. Maar die zoi komt wel door piesen en poepen in het milieu hÃ? Om maar te zwijgen over de psychische schade... Waarom denken die genderwappies niet aan het #klimaat?</i>). Let op: de stance staat los van de lading (positief/negatief) van de tweet (i.e., sentiment, zie vorige tabel).
Neutraal	De inhoud van de tweet suggereert dat de zender van de tweet neutraal staat tegenover de transgender gemeenschap en transgenderthema's (e.g., <i>Weet iemand of het gender & diversiteit schakelprogramma te combineren valt met een job? In de zin van ik kan niet elke dag naar Gent afreizen (heb wel iets meer dan 15 studiepunten vrijstellingen normaal)</i>).
Positief	De inhoud van de tweet suggereert dat de zender van de tweet voor de transgender gemeenschap en (de ontwikkeling van) transgenderthema's is, e.g., door het uiten van waardering van, steun voor, bezorgdheid vanuit, viering van of opkomen voor de transgender gemeenschap (e.g., <i>BEN HELEMAAL WOKE EN NON BINAIR NU! #ikwokevanjou</i>). Let op: de stance staat los van de lading (positief/negatief) van de tweet (i.e., sentiment, zie Tabel 6).
Onduidelijk	De houding van de zender van de tweet jegens de transgender gemeenschap en (de ontwikkeling van) transgenderthema's is op basis van de inhoud van de tweet onduidelijk (e.g., <i>Amber, je bent zelf je probleem. Heeft niets met je gender te maken. Maar alles met je kudtkarakter. #wokevanjou</i>).

Emotie. Voor iedere tweet werd gecodeerd of de tweet een positieve, negatieve, neutrale of onduidelijke emotie uitdraagt, oftewel, welk sentiment uit de tweet spreekt. Deze variabele onderscheidt zich van *houding*; uit een tweet waaruit een positieve houding jegens de transgender gemeenschap blijkt, kan bijvoorbeeld boosheid of verdriet blijken (positieve houding, negatieve emotie) of juist trots of opluchting (positieve stance, positief sentiment). De operationalisering voor sentiment was gebaseerd op de studie van Mohammad et al. (2017), resulterend in vier codeercategorieën (zie Tabel 6). Voor het coderen van stance in de tweets was de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid tussen codeurs IP en NB adequaat, $\kappa = .85$, $p < .001$. Voor de krantenberichten werd niet gecodeerd op sentiment, omdat de operationalisatie van stance in de krantenberichten al een variatie in sentiment bevatte (zie Tabel 4).

Tabel 6

Operationalisatie van emotie in de sociale media.

Emotie	Operationalisatie
Negatief	De tweet bevat een negatieve lading of weergeeft een negatieve emotionele toestand van de zender van de tweet (e.g., <i>ik zweer als ik nog een keer boymoder wordt genoemd door een fellow trans persoon im gonna fucking lose it</i>). De negatieve lading

	kan ook verpakt zijn in de vorm van een retorische vraag of als ironie of sarcasme (e.g., <i>Echt top wel dat NLse kranten actief meewerken aan het normaliseren van genocide op trans personen en opheffen van abortierecht, de VS is altijd al een precursor van wat voor shit Nederland gaat doen over een aantal jaar. Wordt echt leuk hier en Hypothetisch Vraagje: zou minister Petra De Sutter überhaupt in de politiek zitten moest ze geen transgender zijn? En ontnemt ze niet de kans van een vrouwelijke minister</i>). Tweets met negatief sentiment bevatten vaak negatief taalgebruik, e.g., uitingen van kritiek, veroordeling, boosheid, verdriet, frustratie of angst. Let op: het sentiment staat los van de houding (voor/tegen) van de zender van de tweet jegens de transgender gemeenschap (i.e., stance, zie Tabel 5).
Neutraal	De tweet bevat een neutrale lading of weergeeft een neutrale emotionele toestand van de zender van de tweet (e.g., <i>Even een serieuze vraag: Vroeger plaatsten we een vacature (m/v) maar hoe doe je dit met transpersonen? En is dit laatste ook de beste, vriendelijkste benaming ervoor? #loopachter</i>).
Positief	De tweet bevat een positieve lading of weergeeft een positieve emotionele toestand van de zender van de tweet (e.g., <i>welkom in de bijzondere wereld van onze bijzondere kinderen @Charlyluske @tanjajess Heel veel sterkte bij de transitie van jullie kanjer Groetjes van een #trotse transman vader #humberto</i>). Tweets met positief sentiment bevatten vaak positief taalgebruik, e.g., uitingen van blijdschap, steun, succes, geluk, bewondering of trots (inclusief 'gender envy'), of humor (e.g., grappen). Let op: het sentiment staat los van de houding (voor/tegen) van de zender van de tweet jegens de transgender gemeenschap (i.e., stance, zie Tabel 5).
Onduidelijk	De lading van de tweet en/of de emotionele toestand van de zender van de tweet zijn onduidelijk (e.g., <i>gender van de dag is pre-puberaal jongetje, klein ventje even</i>).

Focus. Tot slot werd gekeken of het mediabericht thema's met betrekking tot transgender personen als hoofd- of bijzaak behandelt in het artikel. Wanneer het thema met betrekking tot transgender personen onderdeel is van meerdere, andere (vaak maatschappelijke politieke of persoonlijke) thema's, of als voorbeeld wordt gebruikt, is er sprake van een bijzaak. Wanneer de focus van het mediabericht hoofdzakelijk ligt op thema's met betrekking tot transgender personen, dus wanneer dit thema aanleiding vormt tot het schrijven van het mediabericht, is er sprake van een hoofdzaak. Voor het coderen van focus in de krantenberichten was de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid tussen de codeurs SR en VF adequaat, $\kappa = .70, p < .001$, evenals die tussen codeurs SR en NB, $\kappa = .74, p < .001$. Voor het coderen van focus in de tweets was de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid tussen de codeurs IP en NB adequaat, $\kappa = .85, p < .001$.

Tabel 7

Operationalisatie van focus in de klassieke en sociale media.

Focus	Operationalisatie
Hoofdzaak	Thema's met betrekking tot transgender personen zijn in het krantenbericht het hoofdonderwerp, e.g., <i>'Queer Gym in Rotterdam voor mensen die een lichaam hebben dat niet aan de heersende norm voldoet. "Wie hier komt sporten, voelt zich bijvoorbeeld geen man of vrouw, is dik of heeft een 'afwijkend' lichaam door een handicap".', 'Maak kennis met Strumigenys ayerthey, een miertje uit Ecuador dat dankzij de uitgang 'they' het allereerste wezen is met een genderneutrale wetenschappelijke naam.'</i> , en <i>'Het eerste seizoen van hun serie over de twijfelende lesbische twintiger Anne maakten scenarist Maud Wiemeijer en regisseur Valerie Bisscheroux met crowdfunding omdat ze geen reguliere financiering konden vinden. De twee vrouwen ontwikkelden Anne+ in eerste instantie omdat zij zichzelf en hun queer subcultuur nauwelijks of</i>

eendimensionaal in andere series terugzagen.’ Een voorbeeld voor tweets is: ‘Volkomen terecht natuurlijk. Als het allemaal zo hip en woke moet zijn dat kom met een derde en vierde categorie in alle sporten. In Atletiek en Zwemmen; 100m mannen 100m vrouwen 100m transmannen 100m transvrouwen’

Bijzaak

Thema's met betrekking tot transgender personen zijn in het krantenbericht bijzaak, e.g., ‘Probleempje, vrienden (m/v/x). Eigenlijk wil ik een opmerkelijk cultureel toe-eigeningsgevalletje bij onze geliefde oosterburen duiden. Dat zou lekker scoren bij het gezondverstandpubliek en er moet in deze sombere oorlogstijden ook eens flink kunnen worden gelachen.’, ‘Tante Ursula gezien en gehoord? Of anders Kajsa Ollongren, de Winstontina Churchill van de Lage Landen? Was dat even schrikken! En dan te bedenken dat ik hier, het wokisme zat, regelmatig verzuchtte dat wij aan een oorlog toe zijn. Ik deed dat bijvoorbeeld wanneer een groep transgenderiaanse identiteitszombies (m/v/x) van de lhbtqi+-gemeenschap, daartoe ruimschoots in de gelegenheid gesteld door de NPO en de zelfbenoemde kwaliteitsmedia die zich comfortabel weggijkend bij de echte problemen door dat volk hebben laten infiltreren, ons weer eens uitingen van inclusie en diversiteit door de strot wenste te duwen.’, en ‘Rokjesdag kwam vroeg dit jaar, namelijk op 31 maart, en die avond zat Hugo Borst in een outfit bij Op1 die zomers te noemen zou zijn. Of excentriek, of avantgardistisch, of wellicht non-binair - enfin, hij droeg een doorschijnend, strak zwart truitje met een zwarte sportbeha eronder. Of een zwart hemd. In ieder geval iets met bandjes.’ Een voorbeeld voor tweets is: ‘Vul voor het woord 'boer' eens vrouw, zwarte, kleurling, moslim, transgender ofzo in, en dan zie je hoe discriminerend veel tweets van de afgelopen week zijn van linkse figuren, d66'ers, vvd'ers en cda'ers en stadse mensen. Gruwelijk’

Codeboek kranten

Topic

Topic	Code	Topic	Code
Wet- en regelgeving	1	Buitenland	7
Emancipatie	2	Debat	8
Taal	3	Discriminatie, geweld en grappen	9
Zorg	4	Persoonlijk	10
Sociaal-maatschappelijke normen	5	Liefde & Relatie	11
Representatie	6	Religie	12

Note1: soms komen meerdere topics aan bod in een krantenbericht; we kiezen de code van het topic waar de focus van het krantenbericht op ligt (vaak de aanleiding van het bericht). Het samenvatten van het krantenbericht kan helpen bij de bepaling van het topic.

Note2: Het is mogelijk dat nieuwsbericht zich richten tot gender issues met betrekking tot dieren of fictieve personages. Kijk voor het categoriseren op dezelfde manier als bij mensen. Voorbeeld: "Traditioneel krijgen dierennamen in het Latijn de vrouwelijke uitgang 'ae' of de mannelijke uitgang 'i', maar Boohler wilde liever het non-binaire 'they' gebruiken. Dat was toepasselijker omdat het diertje vernoemd is naar Jeremy Ayers." In dit bericht gaat het om taal.

Stance

Stance	Definitie	Code
Steunend/positief	De inhoud van het krantenbericht suggereert dat de zender van het bericht de transgender gemeenschap en (de ontwikkeling van) transgenderthema's steunt, e.g., door het geven van een positieve mening, door het belichten van hun eigen verhaal of ervaring over het trans zijn, door het uiten van waardering van/ steun voor/ viering van (ontwikkelingen m.b.t.) de gemeenschap, zonder het tonen van kritiek of bezorgdheid vanuit de transgemeenschap.	1
Kritiek voor	De inhoud van het krantenbericht suggereert dat de zender van het bericht achter de transgender gemeenschap en transgenderthema's staat en kritisch opkomt voor de gemeenschap, e.g., door het uiten van bezorgdheid over (ontwikkelingen m.b.t.) de belangen of rechten van de gemeenschap of door het opkomen voor de transgender gemeenschap.	2
Neutraal	De inhoud van het krantenbericht suggereert dat de zender van het bericht neutraal staat tegenover de transgender gemeenschap en transgenderthema's. Het nieuwsartikel neemt geen stelling in, blijft onpartijdig, of belicht zowel voorstanders als tegenstanders (i.e., het bevat meerdere stances).	3
Kritiek tegen	De inhoud van het krantenbericht suggereert dat de zender van het bericht kritisch is op (ontwikkelingen mb.t.) de transgender gemeenschap en transgenderthema's, e.g., door het uiten van woede, bezorgdheid, irritatie of kritiek tegen de transgemeenschap.	4

Focus/bijzaak

Focus transgender issue	Definitie	Code

Focus	<p>Transgenderthema's zijn in het krantenbericht de focus / het hoofdonderwerp, e.g., nieuwsberichten 201, 225 en 240.</p> <p><i>'Queer Gym in Rotterdam voor mensen die een lichaam hebben dat niet aan de heersende norm voldoet. "Wie hier komt sporten, voelt zich bijvoorbeeld geen man of vrouw, is dik of heeft een 'afwijkend' lichaam door een handicap".'</i> [201]</p> <p><i>'Maak kennis met Strumigenys ayersthey, een miertje uit Ecuador dat dankzij de uitgang 'they' het allereerste wezen is met een genderneutrale wetenschappelijke naam.'</i> [225]</p> <p><i>'Het eerste seizoen van hun serie over de twijfelende lesbische twintiger Anne maakten scenarist Maud Wiemeijer en regisseur Valerie Bisscheroux met crowdfunding omdat ze geen reguliere financiering konden vinden. De twee vrouwen ontwikkelden Anne+ in eerste instantie omdat zij zichzelf en hun queer subcultuur nauwelijks of eendimensionaal in andere series terugzagen.'</i> [240]</p>	0
Bijzaak	<p>Transgenderthema's zijn in het krantenbericht bijzaak, e.g., nieuwsberichten 204, 205, en 207.</p> <p><i>'Probleempje, vrienden (m/v/x). Eigenlijk wil ik een opmerkelijk cultureel toe-eigeningsgevalletje bij onze geliefde oosterburen duiden. Dat zou lekker scoren bij het gezondverstandpubliek en er moet in deze sombere oorlogstijden ook eens flink kunnen worden gelachen.'</i> [204]</p> <p><i>'Tante Ursula gezien en gehoord? Of anders Kajsa Ollongren, de Winstontina Churchill van de Lage Landen? Was dat even schrikken! En dan te bedenken dat ik hier, het wokisme zat, regelmatig verzuchtte dat wij aan een oorlog toe zijn. Ik deed dat bijvoorbeeld wanneer een groep transgenderiaanse identiteitszombies (m/v/x) van de lhbtq+-gemeenschap, daartoe ruimschoots in de gelegenheid gesteld door de NPO en de zelfbenoemde kwaliteitsmedia die zich comfortabel weggijkend bij de echte problemen door dat volk hebben laten infiltreren, ons weer eens uitingen van inclusie en diversiteit door de strot wenste te duwen.'</i> [205]</p> <p><i>'Rokjesdag kwam vroeg dit jaar, namelijk op 31 maart, en die avond zat Hugo Borst in een outfit bij Op1 die zomers te noemen zou zijn. Of excentriek, of avantgardistisch, of wellicht non-binair - enfin, hij droeg een doorschijnend, strak zwart truitje met een zwarte sportbeha eronder. Of een zwart hemd. In ieder geval iets met bandjes.'</i> [207]</p>	1

Codeboek tweets

Topic

Topic	Code	Topic	Code
Wet- en regelgeving	1	Debat	8
Emancipatie	2	Discriminatie en geweld	9
Taal	3	Humor en grappen	10
Zorg	4	Persoonlijk, liefde & relatie	11
Sociaal-maatschappelijke normen	5	Religie	12
Representatie	6	Daily hypes	13
Buitenland	7	Onduidelijk	14

Note1: t.o.v. het coderen van de krantenberichten zijn de topics 'discriminatie en geweld' en 'humor en grappen' van elkaar losgetrokken, en zijn de topics 'persoonlijk verhaal' en 'liefde en relatie' samengevoegd tot één topic.

Note2: soms komen meerdere topics aan bod in een tweet; we kiezen de code van het topic waar de focus van de tweet op ligt (vaak de aanleiding van de tweet). Het samenvatten van de tweet kan helpen bij de bepaling van het topic.

Sentiment

Sentiment	Definitie	Code
Negatief	De tweet bevat een negatieve lading of weergeeft een negatieve emotionele toestand van de zender van de tweet (e.g., <i>ik zweer als ik nog een keer boymoder wordt genoemd door een fellow trans persoon im gonna fucking lose it</i>). De negatieve lading kan ook verpakt zijn in de vorm van een retorische vraag of als ironie of sarcasme (e.g., <i>(Echt top wel dat NLse kranten actief meewerken aan het normaliseren van genocide op trans personen en opheffen van abortierecht, de VS is altijd al een precursor van wat voor shit Nederland gaat doen over een aantal jaar. Wordt echt leuk hier)</i> en <i>(Hypothetisch Vraagje: zou minister Petra De Sutter uberhaupt in de politiek</i>	1

	<i>zitten moest ze geen transgender zijn?En ontnemt ze niet de kans van een vrouwelijke minister)). Tweets met negatief sentiment bevatten vaak negatief taalgebruik, e.g., uitingen van kritiek, veroordeling, boosheid, verdriet, frustratie of angst. <u>Let op:</u> het sentiment staat los van de houding (voor/tegen) van de zender van de tweet jegens de transgender gemeenschap (i.e., stance, zie volgende tabel).</i>	
Neutraal	De tweet bevat een neutrale lading of weergeeft een neutrale emotionele toestand van de zender van de tweet (e.g., <i>Even een serieuze vraag: Vroeger plaatsten we een vacature (m/v) maar hoe doe je dit met transpersonen? En is dit laatste ook de beste, vriendelijkste benaming ervoor? #loopachter</i>).	2
Positief	De tweet bevat een positieve lading of weergeeft een positieve emotionele toestand van de zender van de tweet (e.g., <i>welkom in de bijzondere wereld van onze bijzondere kinderen @Charlyluske @tanjajess Heel veel sterkte bij de transitie van jullie kanjer Groetjes van een #trotse transman vader #humberto</i>). Tweets met positief sentiment bevatten vaak positief taalgebruik, e.g., uitingen van blijdschap, steun, succes, geluk, bewondering of trots (inclusief 'gender envy'), of humor (e.g., grappen). <u>Let op:</u> het sentiment staat los van de houding (voor/tegen) van de zender van de tweet jegens de transgender gemeenschap (i.e., stance, zie volgende tabel).	3
Onduidelijk	De lading van de tweet en/of de emotionele toestand van de zender van de tweet zijn onduidelijk (e.g., <i>gender van de dag is pre-puberaal jongetje, klein ventje even</i>).	4

Houding

Houding	Definitie	Code
Tegen	De inhoud van de tweet suggereert dat de zender van de tweet tegen de transgender gemeenschap en (de ontwikkeling van) transgenderthema's is, e.g., door het uiten van kritiek op, weerstand tegen of bezorgheid over (ontwikkelingen omtrent) de transgender gemeenschap (e.g., <i>Leuk al die #gender transitie medicatie. Maar die zoi komt wel door piesen en poepen in het milieu hÃ? Om maar te zwijgen over de psychische schade... Waarom denken die genderwappies niet aan het #klimaat?</i>). <u>Let op:</u> de stance staat los van de lading (positief/negatief) van de tweet (i.e., sentiment, zie vorige tabel).	1
Neutraal	De inhoud van de tweet suggereert dat de zender van de tweet neutraal staat tegenover de transgender gemeenschap en transgenderthema's (e.g., <i>Weet iemand of het gender & diversiteit schakelprogramma te combineren</i>	2

	<i>valt met een job? In de zin van ik kan niet elke dag naar Gent afreizen (heb wel iets meer dan 15 studiepunten vrijstellingen normaal).</i>	
Voor	De inhoud van de tweet suggereert dat de zender van de tweet voor de transgender gemeenschap en (de ontwikkeling van) transgenderthema's is, e.g., door het uiten van waardering van, steun voor, bezorgdheid vanuit, viering van of opkomen voor de transgender gemeenschap (e.g., <i>BEN HELEMAAL WOKE EN NON BINAIR NU! #ikwokevanjou</i>). <u>Let op:</u> de stance staat los van de lading (positief/negatief) van de tweet (i.e., sentiment, zie vorige tabel).	3
Onduidelijk	De houding van de zender van de tweet jegens de transgender gemeenschap en (de ontwikkeling van) transgenderthema's is op basis van de inhoud van de tweet onduidelijk (e.g., <i>Amber, je bent zelf je probleem. Heeft niets met je gender te maken. Maar alles met je kudtkarakter. #wokevanjou</i>).	4

Focus/bijzaak

Focus transgender issue	Definitie	Code
Focus	Transgenderthema's zijn in de tweet de focus / het hoofdonderwerp (e.g., <i>Volkomen terecht natuurlijk. Als het allemaal zo hip en woke moet zijn dat kom met een derde en vierde categorie in alle sporten. In Atletiek en Zwemmen; 100m mannen 100m vrouwen 100m transmannen 100m transvrouwen</i>).	0
Bijzaak	Transgenderthema's zijn in de tweet bijzaak (e.g., <i>Vul voor het woord 'boer' eens vrouw, zwarte, kleurling, moslim, transgender ofzo in, en dan zie je hoe discriminerend veel tweets van de afgelopen week zijn van linkse figuren, d66'ers, vvd'ers en cda'ers en stadse mensen. Gruwelijk</i>).	1

Topic

1) Wet- en regelgeving

Er is sprake van Wet- en Regelgeving wanneer de focus van het krantenbericht/de tweet ligt op:

- Huidige wet- en regelgeving omtrent transgender issues, OF
- Wijzigingen in wet- en regelgeving omtrent transgender issues die doorgevoerd gaan worden, OF

- Het resultaat van het strijden voor gelijke rechten (het gevolg van emancipatie waardoor wetten worden aangepast, e.g., genderquota), OF
- Wet- en regelgeving m.b.t. geslachtsregistraties/verlof voor transitie/toegang toiletten, kleedkamers etc., OF
- Immigratie: wet- en regelgeving in Nederland voor transgender immigranten/vluchtelingen (valt niet onder buitenland)
- Discussies/debat over wet- en regelgeving (bijv:). Hierbij weegt wet- en regelgeving zwaarder dan het debat/kritiek.

Wanneer niet:

- Wet- en regelgeving met betrekking tot transgenderzorg → valt onder transgenderzorg
- Oproep tot wetswijzigingen → valt onder emancipatie
- Wet- en regelgeving die alleen betrekking hebben op buitenlandse wet- en regelgeving → valt onder Buitenland.

2) Emancipatie

Er is sprake van Emancipatie wanneer de focus van van het krantenbericht/de tweet ligt op:

- Het streven naar gelijke rechten, zelfstandigheid, eerlijke maatschappelijke verhoudingen voor/door de transgendergemeenschap, OF
- Oproep tot emancipatie voor transgender personen, OF
- Het streven naar inclusie, e.g. in onderwijs/sport/fashion/literatuur/bedrijven, OF
- Het bespreken van handvatten voor een inclusievere samenleving, e.g., genderneutrale toiletten.
- Er is onvrede over de huidige situatie en daar wil de transgemeenschap verandering in.
- Let op zinnen als:
 - Wij pleiten ervoor om op naambordjes ook de gewenste aanspreekvorm aan te geven.
 - Er moet verandering komen in wetten.
 - Wij streven naar meer inclusie op de werkvloer.
 - Wij zetten ons in voor meer acceptatie.
- Emancipatie is vaak vanuit de transgemeenschap zelf of mensen die de transgemeenschap steunen in gelijke behandeling in de samenleving.

Wanneer niet

- Een oproep tot wetswijziging is geaccepteerd en worden doorgevoerd (het resultaat van emancipatie) → Valt onder Wet- en regelgeving
- Het bespreken van huidige wet- en regelgeving waarbij een oproep/streven tot verandering ontbreekt → Valt onder Wet- en Regelgeving
- Wanneer emancipatie in het buitenland afspeelt en er geen link wordt gelegd met Nederland → Valt onder Buitenland
- Emancipatie omtrent transgenderzorg issues → Valt onder Transgenderzorg
- Het streven naar ontwikkelingen binnen de taal → Valt onder Taal
- Wanneer de norm in de samenleving wordt besproken, maar geen oproep wordt gedaan tot verandering → Valt onder sociaal maatschappelijke norm

3) Taal

Er is sprake van Taal wanneer de focus van van het krantenbericht/de tweet ligt op:

- Voornaamwoorden, OF
- Genderneutrale woorden, OF
- Taalontwikkelingen, OF
- Aanpassingen in Van Dale, OF
- Aan elkaar of los (bijv. trans man of transman), OF
- Inclusie in taal (Valt niet onder Sociaal Maatschappelijke norm of Emancipatie), OF
- (Trans-)gender definities, termen en begrippen: er wordt een omschrijving gegeven van (trans-)gender termen/begrippen
- Discussies/debat over taal (bijv: hoe moeten kranten omgaan met genderneutrale taal). Hierbij weegt taal zwaarder dan het debat.

Wanneer niet

- Wanneer meerdere transgender topics worden besproken (waaronder taal), maar de focus van de tweet ligt niet op het taalaspect.

4) (Transgender)zorg

Er is sprake van Transgenderzorg wanneer de focus van van het krantenbericht/de tweet ligt op:

- Psychische/ medische/ somatische zorg voor transgender personen., OF
- (Leeftijd voor start) transitietraject, OF
- Wachttijden voor transgenderzorg, OF
- Zorgvraag (zoals veranderingen in zorgvraag of stijging in zorgvraag), OF
- Mogelijkheden in transgenderzorg, OF
- Voortplanting, OF
- Genderdysforie, OF
- Transgenderzorg vraagstukken (zoals: op welke leeftijd begin je aan een transitie?), OF
- Wet- en regelgeving omtrent transgenderzorg → Valt niet onder wet- en regelgeving, OF
- Debat/kritiek omtrent transgenderzorg → Valt niet onder Transgender debat, OF
- HIV (of andere seksueel overdraagbare ziektes) onder transgender personen, OF
- Eigen risico/ verzekeringen voor transgenderzorg/transitie, OF
- Inclusie in de zorg, OF
- Hulpmiddelen voor transgender personen (zoals borst binder/ app voor trainen vrouwen-/mannenstem etc.)
- Gendersensitieve zorg (e.g., aandacht voor zorg voor vrouwen naast mannelijke norm)

Wanneer niet

- Wanneer meerdere transgender topics worden besproken (waaronder transgenderzorg), maar de focus van de tweet ligt niet op het transgenderzorg. Het punt dat de auteur wil maken gaat daardoor niet hoofdzakelijk over transgenderzorg.

5) Sociaal-maatschappelijke normen

Er is sprake van Sociaal maatschappelijke normen wanneer de focus van van het krantenbericht/de tweet ligt op:

- Normen en waarden, OF
- Maatschappelijke acceptatie van transgender personen (hierbij wordt geen oproep gedaan tot verandering → anders valt het onder Emancipatie), OF
- Inrichting van maatschappij: hoe transgender personen hierbinnen vallen, OF

- Rollen en verwachtingen, OF
- Inclusie, e.g. in sport/fashion/ bedrijven/onderwijs (e.g., vakken of studies omtrent gender), OF
- Ontwikkelingen in samenleving omtrent transgenderkwesties, OF
- Huidige stand van zaken met betrekking tot transgender issues: waar staan we nu als samenleving? (bijv. jaaroverzicht), OF
- Hoe de samenleving kijkt naar de representatie van transgender personen, OF
- Geschiedenis van transgender
- Namen van personen of fictieve karakters
- Politieke kwesties of partijen die worden geassocieerd met transgenderthema's

Wanneer niet

- De huidige norm/stand van zaken in de samenleving wordt besproken, maar er wordt een oproep gedaan tot verandering (bijv. meer inclusie) → Valt onder Emancipatie
- Het betrekking heeft tot taal → Valt onder Taal
- Het betrekking heeft tot transgenderzorg → Valt onder Transgenderzorg
- Het betrekking heeft tot wet- en regelgeving → Valt onder Wet- en Regelgeving
- Het betrekking heeft tot religie → Valt onder Religie
- Het betrekking heeft tot onderwijs vanuit een religieuze invalshoek → Valt onder religie

6) Representatie

Er is sprake van Representatie wanneer de focus van van het krantenbericht/de tweet ligt op:

- Representatie van transgender personen in literatuur/ film/ serie/ tv-programma's/ theater/ kunst/ muziek/ evenementen/sport, OF
- De zender van de tweet identificeert zichzelf als transgender. De auteur/geïnterviewde geeft niet hun persoonlijke verhaal/ervaring als transgender persoon → anders categorie Persoonlijk Verhaal, OF
- 'Eerste transgender persoon'-verhalen: een transgender persoon die voor het eerst vertegenwoordigd wordt binnen een functie/sport/film etc.
- Wanneer wordt benoemd dat er geen/weinig transgender personen worden gerepresenteerd worden (bijv in literatuur/ film/ serie/ tv-programma's/ theater/ kunst/ muziek/ evenementen/sport).

Wanneer niet

- Wanneer een tweet gericht is op het persoonlijk verhaal van een transgender persoon, waarin ervaringen en obstakels als transgender persoon worden verteld. Dit is vaak in de vorm van een interview/reportage.

7) Buitenland

Er is sprake van Buitenland wanneer de focus van van het krantenbericht/de tweet ligt op:

- Transgender issues in het buitenland, zonder directe betrekking op Nederland, e.g. politiek van USA, OF
- Er wordt geen link gemaakt met Nederland
 - Buitenlandse transgender vluchtelingenproblematiek,
 - Transgender wet- en regelgeving in het buitenland
 - Transgenderzorg in het buitenland
 - Genderneutrale taal in het buitenland
 - Transgender issues binnen een religieuze context in het buitenland
 - Transgender emancipatie in het buitenland
 - Transgender discriminatie/geweld in het buitenland
 - Persoonlijk verhaal van transgender persoon in het buitenland

Wanneer niet

- Immigratie: wet- en regelgeving in Nederland voor transgender immigranten/vluchtelingen → valt onder Wet- en regelgeving
- Wanneer het in het buitenland afspeelt, maar een vergelijking/koppeling wordt gemaakt met Nederland.
- Wanneer meerdere transgender topics worden besproken (waaronder Buitenlandse transgender issues), maar de focus van de tweet ligt niet op Buitenlandse transgender issues.
- Buitenlandse boeken/films/series die ook verkrijgbaar/te zien zijn in Nederland
- Een buitenlandse artiest/acteur/beroemdheid die transgender is (zoals Sam Smith of Elliot Page).

8) Debat

Er is sprake van Transgender debat wanneer de focus van van het krantenbericht/de tweet ligt op:

- Kritiek uiten vanuit een wetenschappelijk of beroepsmatige functie, OF
- Vrijheid van meningsuiting journalistiek met betrekking tot (trans-)genderkwesties: wat kan je als krant zeggen? Discussie over wanneer iets transfoob is, OF
- Het belichten van meerdere kanten in een discussie, OF
- het belichten van een transgenderdebat dat op dat moment afspeelt
- Het bevragen van een Transgenderkwestie of spreken van een (trans-)gender trend
- Het geven van extreme meningen met betrekking tot transgenderkwesties
- Discussie of standpunt over wat (trans)gender (identiteit) is

Wanneer niet

- Het gaat verder dan het debat, waardoor er sprake is van discriminatie of geweld
- Oproep tot emancipatie/het streven naar gelijke rechten, zelfstandigheid, eerlijke maatschappelijke verhoudingen voor/door de transgendergemeenschap → Valt onder Emancipatie
 - Emancipatie is vaak geschreven vanuit de transgemeenschap of mensen die de transgemeenschap steunen en doen een oproep tot emancipatie.

9) Discriminatie en geweld

Er is sprake van Discriminatie en Geweld wanneer de focus van van het krantenbericht/de tweet ligt op:

- Transgender personen die het slachtoffer zijn van geweld of discriminatie, OF
- Het geven van cijfers voor aantal transgender slachtoffers van geweld of discriminatie
- In krantenberichten: wanneer er wordt geschreven over (discriminerende) grappen jegens trans personen

Wanneer niet

- Kritiek uiten vanuit een wetenschappelijk of beroepsmatige functie, OF
- Vrijheid van meningsuiting journalistiek met betrekking tot (trans-)genderkwesties: wat kan je als krant zeggen? Discussie over wanneer iets transfoob is.

- Wanneer meerdere transgender topics worden besproken (waaronder Discriminatie en Geweld), maar de focus van de tweet ligt niet op Discriminatie en Geweld.
- Wanneer een transgender persoon te maken heeft met Discriminatie of geweld door het bestaan van religieuze regels, bijvoorbeeld wanneer een transgender persoon gediscrimineerd wordt omdat de persoon niet welkom is in de kerk → Valt onder Religie

10) Humor en grappen – alleen voor tweets

Er is sprake van Humor en grappen wanneer de focus van van het krantenbericht/de tweet ligt op:

- Humor of grappen over transgender personen of gender(identiteit) in het algemeen

Wanneer niet

- Er is sprake van daily hypes volgens een vaste formule of met bepaalde hashtags ☞ daily hypes

11) Persoonlijk, liefde en relatie

Er is sprake van Persoonlijk, liefde en relatie wanneer de focus van van het krantenbericht/de tweet ligt op:

- Het uitlichten van persoonlijke verhaal of ervaring van een transgender persoon, e.g., over identiteit, obstakels, keuzes of levensloop, OF
- Het persoonlijk verhaal staat centraal in de tweet en is niet onderdeel van een ander issue.
- Persoonlijke verhaal of ervaring van een transgender persoon, in relatie tot personen die dichtbij hen staan, e.g., ouders, vrienden, familie, partner, OF
- Persoonlijke verhaal van ouders, vrienden, familie, partner over de relatie met transgender persoon, OF
- Liefdesrelaties: verhalen over hoe het is om een relatie te hebben/te daten met/als transgender persoon
- In krantenberichten zijn de categorieën Persoonlijk en Liefde & Relatie los van elkaar gecodeerd, waarbij aan berichten waarin persoonlijke ervaringen of verhalen van transgender personen centraal stonden de code Persoonlijk werd gegeven, en aan berichten waarin ervaringen of verhalen van familieleden, partners of vrienden van transgender personen centraal stonden de code Liefde & Relatie werd gegeven.

Wanneer niet

- Het persoonlijk verhaal is niet vanuit een transgender persoon of een persoon die dichtbij een transgender persoon staat
- Wanneer meerdere transgender topics worden besproken (waaronder Persoonlijk verhaal), maar de focus van de tweet ligt niet op het Persoonlijke verhaal
- Korte persoonlijke verhalen die dienen als voorbeeld binnen één van de tien andere categorieën.
- Het persoonlijk verhaal is maar een klein onderdeel van de gehele tweet.

12) Religie

Er is sprake van Religie wanneer de focus van van het krantenbericht/de tweet ligt op:

- De positie van trans personen/ LHBTQ personen binnen een religie, waarbij de focus ligt op normen, waarden, verwachtingen, mogelijkheden, rechten etc. van deze personen binnen de religie
- Onderwijs vanuit een religieuze invalshoek
- Discriminatie of geweld tegenover transgender personen wanneer de focus ligt op religieuze regels, bijvoorbeeld wanneer een transgender persoon gediscrimineerd wordt omdat de persoon niet welkom is in de kerk

Wanneer niet

- Het gaat over religie inzake transgender thematiek in het buitenland, waarin geen verband wordt gelegd met Nederland → Valt onder Buitenland
- Representatie van religieuze transgender personen in literatuur/ film/ serie/ tv-programma's/ theater/ kunst/ muziek/ evenementen/sport, waarin de focus niet ligt op het religieuze aspect → Valt onder Representatie
- Discriminatie of geweld tegenover transgender personen wanneer de focus niet ligt op religieuze personen en waarbij (per toeval) discriminatie plaatsvindt door religieuze mensen → Valt onder Discriminatie en geweld
- Persoonlijke verhaal of ervaring van een transgender persoon met een religieuze achtergrond → Valt onder Persoonlijk verhaal

13) Daily hypes – alleen voor tweets

Er is sprake van Daily hypes wanneer de tweet betrekking heeft op:

- Trends als 'X is a gender neutral term', 'X is gender neutral', 'gender van de dag is X', 'mijn gender is X', 'mijn gender envy is X', waarbij X niet verwijst naar iemands daadwerkelijke genderidentiteit (e.g., vrouw, trans, non-binair) of gendergerelateerde (neutrale) termen (e.g., persoon, mens)

- *Mijn gender is de minion paraplu die een van mn vrienden bij me vergeten was die me al twee dagen nu droog houdt*
- *gender van de dag: fietser die vlak voor de tram rijdt waardoor hij wel echt heel goed zâ€™tmn best moet doen*
- *filter jimin is echt mn ultieme gender envy jongens ik ga NIET GOED*

Wanneer niet

- De zender van de tweet deelt zonder grap of ironie diens daadwerkelijke genderidentiteit ☑ Persoonlijk, liefde & relatie
- De zender van de tweet heeft een vraag over de genderneutraliteit van een woord ☑ Taal
- De zender van de tweet maakt een grap over gender(identiteit) zonder een duidelijk gebruik van de daily hype formule ☑ Humor/grappen

14) Onduidelijk – alleen voor tweets

Er is sprake van Onduidelijk wanneer de tweet niet goed te plaatsen is onder topic 1 t/m 13.

Referenties

- Commissariaat voor de media (2021). *Mediamonitor 2021*. <https://www.mediamonitor.nl>
- Neuendorf, K. A. (2017). *The content analysis guidebook*. Sage.
- Mohammad, S. M., Sobhani, P., & Kiritchenko, S. (2017). Stance and sentiment in tweets. *ACM Transactions on Internet Technology (TOIT)*, 17(3), 1-23.
- Mollema L., Harmsen, I.A., Broekhuizen, E., Clijnk, R., De Melker, H., Paulussen, T., Kok, G., Ruiters, R., & Das, E. (2015). Disease detection or public opinion reflection? Content analysis of tweets, other social media, and online newspapers during the measles outbreak in the Netherlands in 2013. *Journal of Medical Internet Research*, 17(5), e128. DOI: [10.2196/jmir.3863](https://doi.org/10.2196/jmir.3863)
- Transgender Netwerk Nederland. (2022). *Zichtbaarder, bespreekbaarder, kwetsbaarder. Monitor representatie van trans personen in 2021*. <https://www.transgendernetwerk.nl/mediamonitor-2021/>

Appendix D: Additionele resultaten hoofdstuk 4

Media-aandacht

De media-aandacht voor thema's met betrekking tot transgender personen is zowel in klassieke media ($\beta = .88, p < .001$) als in sociale media ($\beta = .67, p = .024$) significant toegenomen tussen 2011 en 2021 (zie Figuur 1). In het bijzonder voor de krantenberichten over thema's met betrekking tot transgender personen (T), contrasteert de opwaartse trend met de neergaande trend in media-aandacht over tijd voor thema's met betrekking tot diversiteit in genderidentiteit en seksuele oriëntatie (LHBQ), $\chi^2(11) = 1181.84, p < .001$. In het afgelopen decennium is er binnen het bredere debat over genderdiversiteit en seksuele oriëntatie dus relatief meer media-aandacht gekomen voor thema's die specifiek betrekking hebben op transgender personen.

Figuur 1

Media-aandacht voor thema's met betrekking tot transgender personen (T) in sociale media (blauw) en klassieke media (oranje), afgezet tegen media-aandacht voor thema's met betrekking tot diversiteit in genderidentiteit en seksuele oriëntatie (LHBQ) in klassieke media (grijs), tussen 2011 en 2021, weergegeven per jaar.

